

יוסף – תמצית העלילה

יוסף הוא סיפורו של יוסף קרמן, הקם בבוקר יום הולדתו השלושים ומסרב להמשיך בשגרת חייו. חלומות וסיוטים תוקפים אותו ומבשרים לו בואו של אסון נורא. אין זה רק אסונו האישי אלא גם אסון כללי המאיים על העיר ואולי על היבשת כולה.

החלומות, שאין הוא יכול לרדת לסוף פשרם, מונעים ממנו להמשיך ולקחת חלק בחיים שהפכו להיות חסרי משמעות. הוא לא יקום עוד לטקס ארוחת הבוקר המשפחתית; יסרב להמשיך ללכת לעבודתו בבנק; ינתק מגע עם אהובתו לנה, שגרת קשרים הנמשכת חמש שנים.

יוסף אומר לא לכל מה שעשה עד עכשיו בחייו. הוא יוצא למסע ארוך וקשה של גילוי עצמו וגילוי העולם הסובב אותו. אחוז פחדים, מצוקות וחרדות הוא בא עד טירוף ונכלא במוסד הסגור, שם הוא רואה את עצמו כיוסף המקראי. שלא כמות זה, אין הוא יודע לפתור – למענו ולמען הסובבים אותו – את החלומות. הוא לא יגיע אל המלוכה והתחייה, כאמור בבן-דמותו הרחוק, אלא אל הכישלון והמוות.

בכל אותה עת, בעיר עצמה, מתרחשים סימנים מדאיגים, שרוב האזרחים לא נותנים דעתם עליהם: הפליטים הבאים ממזרח מציפים אותה ומלכלכים אותה; האלימות גוברת. הבאים מצפים בנמל לבואה של האנייה שתיקח אותם לארץ חלומותיהם – אמריקה. היציבות מתערערת, החוק נדרס, המגפות בפתח.

עם רצח יורש העצר, הדוכס פרדיננד – 29 ביוני 1914 – פורצת המלחמה. כל האזרחים, כולל יוסף, מגויסים לצבא. רק ההיסטוריה הסוחפת הכול כופה עליו לצאת מחרו, מפנימיותו ומטרדותיו ולקחת חלק בנורא המתרחש סביבו.

האם הפעם ימצא יוסף דרך להיכנס אל תוך 'השער שלו' ושם יימצאו לו טעם חייו ומשמעותם? או, אולי, השעה כבר מאוחרת מדי וגם הפעם, כמו בחלומותיו, יחמיץ את הכניסה אל תוך העצמי?

האופרה יוסף סובבת סביב שלושה צירים:

א. היחסים בתוך משפחת הרמן (האב, האם, יוסף, פרידה ורובי). אנו למדים על האב יעקב, הרואה בהתנהגותו של הבן בגידה בנכסי המשפחה, שנצברו בעמל רב בשלושת הדורות האחרונים – חנות וקליינטורה נכבדה. ירושה זו, הוא חושש, תיפול לידיו של רובי, בעלה הגוי של פרידה. האב יילך ויתפורר ככל שמצבו של יוסף והמאורעות בעיר יחמירו. רובי יהפוך את חנות הגלנטריה האסתטית לאטליו, ויחספס את יחסיו עם המשפחה שקיבלה אותו.

ב. התהליך ההיסטורי המחמיר והולך עם בואם של הפליטים לעיר. זרים אלה גורמים להתפוררות הביטחון, הסדר והחוק. המגפות פורצות. רציחתו של יורש העצר מביאה את מלחמת העולם. תכניות בטוחות של דורות מתערערות ועומדות לפני ריסוק, על אף התעצמות כוחו של הקצין (כנציג השלטון) בעיר. ג. חלומותיו של יוסף הם המסע אל עבר גילוי האפשרי של האני חסר הנחת, ובאותה שעה גם ניבוי העתיד להתרחש בעיר וביבשת – נבואות שחורות, שאיש מן הסובבים אותו אינו נכון לקבל. חלומות אלה מממשים את עצמם, בדרך מבהילה, במערכה השנייה.

שלושה צירים אלה, בהצטרפם, בונים לנגד עינינו משפחה יהודית מתבוללת במרכז אירופה, שמאחזיה המסורתיים הולכים ומתערערים, עד בואה של הקטסטרופה שתשטוף הכול בדרך. תהליך זה מואץ על-ידי האסון הפרטי המתחולל בחייו של הבן, יוסף, "המנסה להחדיר טעם של משמעות לתוך עולם אשר כשלעצמו הוא חסר משמעות לחלוטין".

בלברית יוסף נעשה שימוש במוטיבים שונים מיצירות פרנץ קפקא, מיומניו ומכתביו.